

Eigen brandweeropleiding bewaakt
bedrijfsspecifieke gevaren

Geen stage b

De nieuwe Wet veiligheidsrisico's, die ook het wettelijk kader vormt voor de bedrijfsbrandweer, ligt nu bij de Eerste Kamer. De wet gaat waarschijnlijk per 1 januari 2010 in. Voor de chemiebedrijven is vooral van belang hoe de nieuwe opleiding van de bedrijfsbrandweer eruit gaat zien. Iedereen is het eens: de opleidingen moeten bedrijfsspecifiek zijn, zo min mogelijk ballast geven en geen stages buiten de poort bieden. Erik te Roller

uitten de poort

Volgens de huidige brandweerwet kunnen gemeenten bedrijven (formeel inrichtingen genoemd) aanwijzen die een bedrijfsbrandweer moeten hebben. In de toekomst zal het bestuur van de veiligheidsregio dit

doen. In een Algemene Maatregel van Bestuur komt te staan welke inrichtingen het bestuur kan aanwijzen, hoe het tot een aanwijzing kan besluiten en aan welke eisen personeel en materieel van een bedrijfsbrandweer moeten voldoen. Momenteel staat er in het ontwerp van de Algemene Maatregel van Bestuur over de opleiding van de bedrijfsbrandweer niet veel meer dan dat er naderhand eisen gesteld kunnen worden aan de competenties van de diverse functies. In feite biedt de wetgever het bedrijfsleven de gelegenheid om dit in eerste instantie zelf in te vullen.

Bedrijven hebben hun mensen tot nu toe een rijksbrandweeropleiding laten volgen. Onder de nieuwe wet wordt die opleiding echter uitgebreid met een verplichte stage. Als bedrijven van deze opleiding gebruik willen blijven maken, moeten hun mensen straks dus stages buiten de poort volgen. Dat is ondoenlijk voor een bedrijf zoals bijvoorbeeld Shell Moerdijk met 900 mensen, waarvan ongeveer 250 bij de bedrijfsbrandweer betrokken zijn. Vandaar dat het belangrijk is dat het bedrijfsleven met een eigen alternatief komt, waarin het opdoen van praktijkervaring op een betere manier is geregeld. Hoog tijd dus om de koppen bij elkaar te steken.

Op initiatief van de VNCI en Deltalings heeft de Stichting CaBO (Calmititeitenbeheersing in Bedrijven en Organisaties) daarom vorige maand een discussiebijeenkomst georganiseerd voor bedrijven met een bedrijfsbrandweer. Vertegenwoordigers van verschillende bedrijven hebben hier hun ideeën over de opleiding voor bedrijfsbrandweer naar voren gebracht.

Snel duidelijkheid

Willem Wagemakers, veiligheidsconsultant en coördinator van veiligheidsopleidingen

We hebben de opleiding aangevuld met een intern trainingsprogramma dat gericht is op het bestrijden van de scenario's die zich bij ons bedrijf kunnen voordoen

voor de VNCI: 'De nieuwe wet gaat waarschijnlijk op 1 januari in, maar we krijgen nog wat tijd om de opleiding in te vullen. Nu vormt de opleiding voor de rijksbrandweer nog de norm. Alleen de rijksdiploma's zijn erkend. Bedrijven kunnen straks in principe ook individueel hun pakketten samenstellen en externe bureaus de opleidingen laten verzorgen, maar als de overheid twijfelt over deze opleidingen hebben ze een probleem. Beter is het om dit collectief in CaBO-verband te organiseren en hiervoor officiële erkenning aan te vragen. De CaBO is bezig om een stuurgroep en een aantal werkgroepen in het leven te roepen die de nieuwe opleiding gaan opzetten. Het Nederlands Bureau Brandweerexamens (NBBE) kan de examinering op zich nemen. Belangrijk is dat de bedrijven op de korte termijn weten dat er iets collectief georganiseerd wordt en wanneer de nieuwe opleidingen beschikbaar zijn.' De kwestie van de opleiding speelt vooral voor de tweede categorie bedrijven. Als de opleiding te veel ballast bevat, kost dat niet alleen onnodig veel tijd en geld, maar leidt dat ook tot demotivatie bij de medewerkers, vindt Wagemakers. 'Beter is de opleiding direct bij de praktijk te laten aansluiten. Bedrijven hebben al moeite genoeg om mensen voor de brandweer te krijgen. Waarom zouden die mensen een brede opleiding moeten volgen? De bedrijfsbrandweer is er immers alleen om de risico's van het eigen bedrijf te beheersen.'

Niet alles is relevant

Elementis Specialties in Delden is een BRZO-bedrijf dat sinds 2003 op aanwijzing van de

gemeente Hof van Twente een eigen bedrijfsbrandweer heeft. De 40 deelnemers aan de brandweer hebben een rijksopleiding in dagdienst gevolgd bij het opleidingsinstituut G4S Training & Safety Solutions (RICAS). 'Niet alles bij die opleiding is relevant', zegt Björn Koehl, Health Safety & Environment Engineer en commandant van de brandweer van het bedrijf. 'Zo moet je slangen kunnen uitrollen en opzetsukken kunnen plaatsen op brandkranen. Dat hebben wij allemaal niet nodig. Bij ons op het terrein staan diverse bluskanonnen die we zo kunnen aanzetten. Overigens hebben we de opleiding aangevuld met een intern trainingsprogramma dat gericht is op het bestrijden van de scenario's die zich bij ons bedrijf kunnen voordoen. De training vindt plaats bij onze reguliere oefeningen.'

Interesse voor een CaBO-opleiding heeft Elementis zeker. 'Als de opleiding op maat gegeven kan worden en goedgekeurd is door de overheid, dan haken wij aan. Het mooiste zou een opleiding op maat zijn voor de chemie en petrochemie. Dat moet lukken. Shell heeft grote opslagtanks, wij kleine, maar bij het bestrijden van een tankbrand is de tactiek hetzelfde', verklaart Koehl. Twee keer per jaar heeft het bedrijf een gemeenschappelijke oefening met de gemeentelijke brandweer van Delden. Enkele jaren geleden was er ook een grote oefening bij het bedrijf met meerdere brandweerkorpsen, politie en ambulancediensten uit de omgeving, waarbij in totaal 500 tot 600 mensen betrokken waren. 'Het is goed om de bestrijdingsplannen niet alleen op papier te hebben, maar ook in de praktijk te oefenen.'

Waarom een nieuwe Wet veiligheidsrisico's?

Doel van de nieuwe Wet veiligheidsrisico's is de rampenbestrijding en crisisbeheersing te verbeteren. De operationele slagkracht van de betrokken partijen moet groter zijn. Veiligheid is in de eerste plaats een lokale verantwoordelijkheid, maar veel gemeenten zijn te klein om een ramp of crisis te bestrijden. Daarom worden volgens de nieuwe wet de brandweer, de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing en de politie op regionaal niveau bijeen gebracht. Dat zal leiden tot zo'n 25 veiligheidsregio's in Nederland.

Hoe zit dat nu bij chemiebedrijven?

Chemiebedrijven zijn onder te verdelen in vier categorieën: Grote bedrijven die hun eigen brandweer hebben, met fulltime brandweertieners die voldoende tijd hebben om opleidingen te volgen en te oefenen; Kleinere bedrijven die vanwege de BRZO zijn aangewezen om een bedrijfsbrandweer te hebben. De leden van de bedrijfsbrandweer zijn vaak operators en storingsmonteurs die dit naast hun normale werk moeten doen; Kleine bedrijven die niet verplicht zijn een brandweer te hebben, maar dat vrijwillig hebben, bijvoorbeeld vanwege de brandverzekering; Kleine bedrijven die alleen bedrijfshulpverleners (BHV'ers) volgens de Wet arbeidsomstandigheden hebben en bij brand 112 bellen.

Afdekken bovenmatige risico's

Pieter Bakker, manager brandweer, beveiliging en infrastructuur van AkzoNobel in Delfzijl: 'De bedrijfsbrandweer moet er alleen zijn om bovenmatige risico's af te dekken. De overheid kan de standaardrisico's afdekken. Als er dus bij ons een kantoorgebouw in brand staat, kan de overheidsbrandweer dit in principe het beste bestrijden. Die heeft daar ervaring mee. Evenzo kan de brandweer het beste helpen bij een beknelling of een auto-ongeluk. De bedrijfsbrandweer is er voor het bestrijden van ongelukken met de procesinstallaties en moet vooral geëquipeerd zijn voor het beheersen van de bedrijfsspecifieke risico's. In het uiterste geval dat er een ramp plaats vindt, komt de overheid uiteraard ook in actie.' Het bedrijfsbrandweer van AkzoNobel telt tussen 40 en 50 mensen. Het gaat om storingsmonteurs van Stork, die bij het bedrijf zijn gedetacheerd en vroeger voor AkzoNobel werkten. Ze hebben allemaal een rijksbrandweeropleiding gevolgd tot het niveau brandwacht eerste klas met de aanvullende

omgaan met bijvoorbeeld het bestrijden van grote branden', aldus Bakker. De CaBO-opleiding kan volgens hem het beste een standaard deel hebben, aangevuld met modules. 'Je kunt denken aan een stuk of acht modules, onder meer voor het bestrijden van toxische wolken, vloeistofbranden, plasbranden en tankbranden, waaruit bedrijven kunnen kiezen.' Ook Wagemakers onderstreept dat de opleiding bedrijfsspecifiek moet zijn. 'Je moet de mensen in alle opleidingen wel basisbegrippen bijbrengen, zodat de bedrijfsbrandweer gemakkelijk met de rijksbrandweer kan overleggen, maar voor de rest moet de brandweeropleiding gericht zijn op de bedrijfsspecifieke risico's. Je kunt er de brandweerscenario's bijpakken, zoals die al beschreven staan in het BRZO-rapport van het bedrijf. Soms zullen gaspakken nodig zijn, maar als dat niet zo is, hoeven de mensen ook niet te leren daarmee om te gaan. Als er geen tanks zijn, dan hoeft tankbrandbestrijding geen deel van opleiding uit te maken.'

Je kunt denken aan modules zoals het bestrijden van toxische wolken, vloeistofbranden, plasbranden en tankbranden, waaruit bedrijven kunnen kiezen

module gaspakdrager. De bevelvoerders hebben een opleiding tot het niveau 'onder brandmeester'. Op eigen initiatief hebben wij de mensen aanvullende rijksmodules laten volgen voor brandbestrijding in de petrochemie en tankbrandbestrijding. Een prettige bijkomstigheid is, dat een groot aantal mensen van ons korps ook privé bij de openbare brandweer is. Daar doen ze natuurlijk veel ervaring op. Dat is een pre, maar voor het werk hier geen must.'

Basisbegrippen bijbrengen

Bakker vindt dat de mensen bij AkzoNobel vertrouwd moeten zijn met alle relevante brandweerscenario's in de chemie. 'Onze chloorfabriek levert geen brandrisico op, maar alleen een toxisch risico. Als er chloor zou ontsnappen, dan moeten we een waterscherm aanbrengen door water te vernevelen om verspreiding van de chloorwolk te voorkomen. Daar moet onze opleiding op gericht zijn. De brandrisico's zijn voor de chloorfabriek minder relevant.' Stgelopen bij andere bedrijven acht hij niet zinvol. 'Wij hebben met open installaties te maken en een gering brandrisico. Dan heeft het weinig zin om onze mensen te leren

Het organiseren van stages buiten de poort acht hij ondoenlijk. 'Laat de mensen gewoon oefenen bij de opleidingsinstituten of op het eigen terrein, want het belangrijkste is dat ze met de eigen kanonnen overweg kunnen. En oefenen met de rijksbrandweer heeft alleen zin als dat op het eigen terrein gebeurt', aldus Wagemakers.

Zelden beroep

Ook vindt hij dat de bedrijfsbrandweer niet voorbereid hoeft te zijn op het verlenen van assistentie aan de openbare brandweer. 'De overheid doet zelden een beroep op een bedrijfsbrandweer', aldus Wagemakers. Een van die zeldzame gevallen deed zich overigens kortgeleden voor toen de brandweer van Chemelot meehielp om een grote brand in het winkelcentrum van Stein te bestrijden. Voor wat betreft de opleiding zijn mensen van chemiebedrijven vaak al een eind op weg. 'De kracht van de bedrijfsbrandweer is, dat operators en technici die er deel van uitmaken al weten hoe met de gevaarlijke stoffen in kwestie moeten omgaan. Een operator scholen tot brandweerman is dus ook weer niet zo moeilijk', concludeert Wagemakers. ■